

---

mededelingenblad van het **SINT JOZEFKOOR**

JAARGANG 11 no 6 oktober 2001

Redactie:
Wim van Hugten

HEEL WAT ACHTER DE RUG!

Beste vrienden,

Naar aanleiding van alles wat onze parochie weer achter de rug heeft zei de voorzitter pas tegen me: "We hebben het dit jaar nog drukker gehad dan in het jubileumjaar". En dat is waar... Ik maak me dan wel eens zorgen of het niet te veel is, maar dan zeggen er weer allerlei mensen: "Ach pastoor, de parochie leeft zo tenminste", en dat is waar.

Zeker op muzikaal gebied is dat waar. We mogen in Helmond niet klagen. Natuurlijk begreep ik dat we in Boxtel niet de opkomst zouden krijgen die we in Helmond hadden, waar de orgelconcerten sowieso landelijk gezien behoorlijk goed bezocht worden. Maar al was de club concertgangers klein, de reactie was groot en hartelijk. We mogen daarom trots zijn, en voor Kees van Houten was dit een tegenprestatie die hem dankbaar stemde.

Nu, na de diakenwijding van Peter, de herdenkdag van Theo Driessen, de bedevaart naar Fatima met een groep van 30 parochianen, en de extra zaken, ben ik blij dat alles (op het Ceciliafeest na) weer even wat rustiger is, want ook bestuurlijk liggen er na de fusie nog heel wat bestuurszaken die door Peter, het parochiebestuur en mij verder tot voltooiing gebracht moeten worden. Allemaal niet zo simpel, en des te meer waarde hecht ik aan de betrokken wijze waarop het merendeel van jullie koor meeleeft met wat in de parochie gebeurt. Zo is er het afscheid van het dameskoor St.-Lambertus op 27 okt. a.s. Het merendeel van deze dames zong decennia lang bij rouw en trouw. Nu gaat het niet meer, en nieuwe aanwas bleef uit. De heren zorgen voor een waardig afscheid, en dat doet deze mensen, die zich jarenlang hebben ingezet goed. Dat de heren op zaterdag daarvoor willen zingen stemt me tot grote dankbaarheid, ik merk dan dat jullie betrokken zijn bij zorgen die er in een parochie voorkomen. Heel veel dank daarvoor. Mogen we met die goede band en goede verstandhouding doorgaan, met de overtuiging dat het komende jaar een beetje rustiger wordt voor ons allen. Daarvoor bidt op Christus Koning tijdens de H.Mis jullie:

Pastoor Ard Smulders

ROOSTER

za 27 okt rep

zo 28 okt 30^e zondag door het jaar

Alleluia: Lauda

Maria-motet

do 1 nov Allerheiligen

18.45 repetitie

19.00 H. Mis

Alleluia: Venite

za 3 nov rep

zo 4 nov 31^e zondag door het jaar

Graduale: Suscepimus

za 10 nov rep

zo 11 nov 32^e zondag door het jaar

Alleluia: Qui posuit

za 17 nov rep

zo 18 nov 33^e zondag door het jaar

Alleluia: De profundis

za 24 nov Studiemiddag in het TDI

Aansluitend vespers in de Sint Jozefkerk

rep

zo 25 nov Hoogfeest van Christus Koning –Ceciliafeest

Alleluia: Potestas

Na de communio: Ego sum (697 of 743)

Uittocht: 4 antifonen van Cecilia

za 1 dec rep

zo 2 dec 1^e zondag van de advent (jaar A begint)

Alleluia: Ostende

za 8 dec rep

zo 9 dec 2^e zondag van de advent

Alleluia: Laetatus

za 15 dec rep

zo 16 dec 3^e zondag van de advent

Alleluia: Excita

za 22 dec rep
zo 23 dec 4e zondag van de advent
Alleluia: Veni
ma 24 dec Kerstavond
20.30 rep
21.00 carols en samenzang
21.30 nachtmis
Alleluia: Dominus
di 25 dec 1^e Kerstdag
Alleluia: Dies
09.00 rep
09.30 H. Mis
za 29 dec geen repetitie
zo 30 dec H. Familie
Graduale: Unam
09.00 rep
09.30 H. Mis

ONZE JARIGEN

Onze jarigen in november en december zijn:

9 november Eefje Bastiaans
13 november Anthony Verhofstad

31 december Jos Leenen

Bestuur, dirigenten en leden feliciteren u van harte en wensen u een fijne verjaardag toe.

DE GREGORIAANSE LITURGIE

De geschiedenis van het Gregoriaans.

1) De Vóór Gregoriaanse Kerkzang (300-600):

Op de Oosterse liturgiezang (0-300) volgt de ontwikkeling van de Latijnse Kerkzang (300-600). Mogelijk gemaakt door het besluit van Rome, rond 300, de taal van het eigen land, het Latijn, als officiële liturgietaal in te voeren, gevolgd door de erkenning van het Christendom als staatsgodsdienst bij het Edict van Milaan in 313. De kerk heeft nu de volle vrijheid een eigen Romeinse liturgie te ontwikkelen. Wat goed is in de traditie van de Oosterse liturgie, behouden de Romeinen. Voor wat aangepast moet worden, vanwege taal (Latijn in plaats van Grieks), cultuur of nieuwe behoeften, nemen zij ruim (drie eeuwen) de tijd. Wel wat anders dan het besluit van het tweede Vaticaanse Concilie (1962-1965). Alleen door de gebrekkige communicatie binnen het West Europees Romeinse Rijk geeft die ontwikkeling locale verschillen te zien.

2) De Romeinse Kerkzang (600-900):

Zoals eerder gememoreerd nemen de Franken (Karolingers) de Romeinse zang en liturgie over in nauw contact met de zangleraren van de Schola Cantorum in Rome waar het is begonnen om het daarna verder te ontwikkelen en tot grote bloei te brengen in de periode van 775 tot 900.

3) Vernieuwing en verval (900-1900):

Ook na 900 blijft men vernieuwen met tropen, sequenties, hymnen, rijmoffices en nieuwe composities tot in de 13^e eeuw. Maar ook het verval zet dan in. Door het experimenteren met meerstemmige muziek op Gregoriaanse melodieën beginnen de zangers het fijne ritmegevoel voor het Gregoriaans langzaam te verliezen. Na de 13^e eeuw verliest men de belangstelling voor het Gregoriaans, te beginnen in de zuidelijke landen. Als men dan ook nog aan de muziek zelf gaat sleutelen in de 14^e eeuw door het wegsnijden van lange melismen, is het Gregoriaans ten

dode opgeschreven ondanks herstel pogingen van verschillende kloosterorden zoals de Cisterciensers en Dominicanen in de eeuw daarvoor.

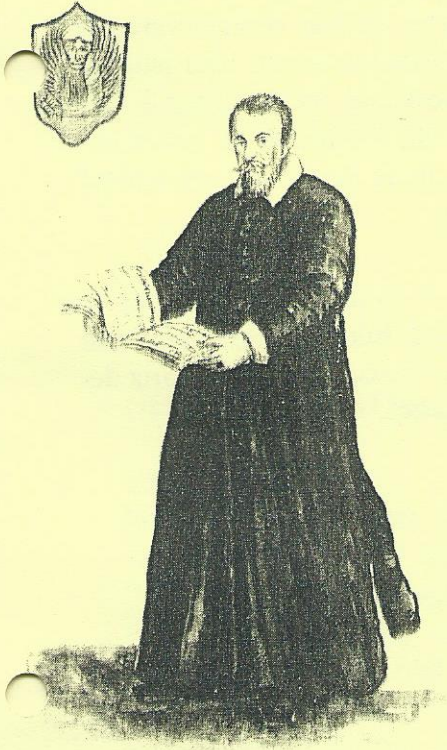
De Renaissance heeft meer oog voor de schitterende werken van de polyfonie en ook het Humanisme moet niets van het Gregoriaans hebben (te onnatuurlijk).

In de 16^e eeuw komt paus Gregorius XIII op het onzalige idee een muzikale hervorming te verordenen en niemand minder dan Palestrina en Zoilo hiermee te belasten. Deze polyfonisten hebben geen kaas gegeten van het Gregoriaans en laten een wanproduct achter dat in de 17^e eeuw wordt gedrukt onder beheer van kardinaal de Medici en sindsdien door het leven gaat als de Medicea. Omdat deze uitgave door de opvolger van Gregorius de XIII, paus Paulus V, wel is goedgekeurd maar niet voorgeschreven, zien velen hierin een vrijbrief voor meer experimenten. Ook Frankrijk doet hier op eigen wijze aan mee in de richting van eenvoudige syllabische melodieën ("plain-chant musical") in moderne majeur of mineur met kruisen en mollen en geïntroduceerd door Solesmes. Aan deze vernieuwing hebben wij het Adoro Te, het Salve Regina, het Rorate en o.a. de derde Credo te danken. Geen meesterwerken in de klassieke zin maar goede eigentijdse producten en beter dan veel andere tijdsgewrochten.

Een grondige vernieuwing kan niet langer uitblijven, daarover meer in het volgende nummer.

Claudio MONTEVERDI

Geboren in Cremona, aldaar gedoopt op 15 mei 1567, overleden in Venetië op 29 november 1643.

Hij was de zoon van een bekende geneesheer en werd leerling van Marc' Antonio Ingegneri, die sedert 1576 "musicæ prefectus" was van de kathedraal te Cremona. Zijn eerste composities *Cantiunculae sacrae* (1582), *Madrigali spirituali* (1583) en *Canzonette a 3 voci* (1584) bevestigen het feit, dat hij bij Ingegneri heeft gestudeerd. De stijl is traditioneel en laat nog geen enkele neiging tot vernieuwing zien.

Na vruchteloze pogingen om, met de steun van senator Ricardi, een betrekking te vinden in Milaan, werd hij kort na 1590 officieel aangesteld door Vincenzo I Gonzaga, hertog van Mantua. In deze stad heerste een gunstig muzikaal klimaat, dank zij het mecenaat van Vincenzo's vader Guglielmo I, die destijds bevriend was geweest met Palestrina.

Rond 1595 trad de componist in het huwelijk met Claudia Cattaneo, een zangeres aan het hertogelijke hof, die echter vroeg overleed en hem als weduwnaar met twee zoontjes achterliet.

De publicaties van zijn madrigalen en vooral van de boekdelen 3, 4, en 5, bezorgde hem spoedig een grote faam als vooruitstrevend en gedurfde componist.

Zijn overtuigende vernieuwingsdrang beperkte zich echter niet tot het muziekdrama en tot de expressieve versmelting van stemmen en instrumenten in zijn scherzi musicali, maar liet zich ook gevoelen in zijn kerkmuziek. Hij componeerde zijn Archaïsche Mis en Vesperpsalmen om paus Paulus V te behagen, toen Monteverdi zich in 1610 naar Rome begaf, in de hoop daar een betrekking te krijgen. Zijn verwachtingen gingen echter niet in vervulling en hij keerde terug naar Mantua. Een paar jaar later keerde hij terug naar het huis van zijn vader in Cremona, even arm als hij het 21 jaar vroeger verlaten had. Zijn betrekkingen met het hof van Mantua waren voor lange tijd verbroken. In 1613 werd Monteverdi verkozen tot "maestro di Cappella" van de San-Marcokerk te Venetië. Hij begon met de volledige reorganisatie van de liturgische muziek in de San-Marco en schreef een groot aantal godsdienstige werken.

Monteverdi overleed op 29 november 1643 te Venetië, waar hij met grote plechtigheid ten grave werd gelegd. Een dubbele rouwdienst werd hierbij gehanteerd tegelijk in San-Marco en in Sta.-Maria dei Frari. In deze laatste kerk werd hij bijgezet.